

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ НАРОДОЗНАВСТВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою
Інституту народознавства
НАН України
протокол № 7
від «3» вересня 2020 року

Голова вченої ради
Інституту народознавства
НАН України,
академік НАН України

С.П. Павлюк

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО СИСТЕМУ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ
В ІНСТИТУТІ НАРОДОЗНАВСТВА**

Львів – 2020

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Мета, цілі та завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Метою системи внутрішнього забезпечення якості освіти є забезпечення і підвищення якості освітньої діяльності, її відповідності міжнародним стандартам, формування в академічному середовищі культури якості як основи конкурентоспроможності Інституту.

Система внутрішнього забезпечення якості освіти в Інституті передбачає:

- визначення та конкретизацію змісту процедур контролю якості освіти;
- розроблення та впровадження в освітній процес нормативних документів з питань якості освіти;
- здійснення моніторингу ресурсів забезпечення освітнього процесу Інституту;
- проведення аналізу стану інформаційної системи щодо її ефективності для управління освітнім процесом;
- моніторинг забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- систематичне оцінювання здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук, науково-педагогічних працівників;
- розробка рекомендацій щодо підвищення якості освітньої діяльності;
- розподіл між структурними підрозділами Інституту сфер відповідальності за функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності.

1.2. Нормативно-правова основа.

Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти (далі – Положення) в Інституті народознавства (далі – Інститут) розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», ґрунтується на засадах передбачених Стандартами та рекомендаціями щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (E8C) 2015 року (далі – Стандарти) та інших нормативно-правових актах.

1.3. Основні поняття

Автономія науково-освітнього закладу – самостійність, незалежність і відповідальність закладу вищої освіти у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів у межах, встановлених Законами України «Про вищу освіту» та «Про наукову та науково-технічну діяльність».

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту», Законом «Про вищу освіту», Законом «Про наукову та науково-технічну діяльність» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Академічна свобода – самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, встановлених законом.

Лицензування – процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність за певною спеціальністю на певному рівні вищої освіти відповідно до стандартів освітньої діяльності.

Акредитація освітньої програми – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності науково-освітнього закладу за цією програмою на предмет: відповідності стандарту вищої освіти; спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання; досягнення заявлених у програмі результатів навчання;

Освітня (освітньо-наукова) програма – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти

Компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Результати навчання – сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньою (освітньо-науковою) програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти.

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

Стандарт освітньої діяльності – це сукупність мінімальних вимог до кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу закладу вищої освіти і наукової установи.

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності. Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів (наукових установ).

Національна рамка кваліфікацій – це системний і структурований за

компетентностями опис кваліфікаційних рівнів.

Політика якості – частина стратегії Інституту, що стосується діяльності, направленої на розвиток та вдосконалення системи якості, яка включає ідентифікацію проблем та очікувань, формування цілей і вимог, заходи для постійного розвитку та вдосконалення системи забезпечення якості.

Якість вищої освіти – відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом вищої освіти та/або договором про надання освітніх послуг.

Якість освітньої діяльності – рівень організації освітнього процесу у закладі вищої освіти, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

Забезпечення якості вищої освіти (англ. Quality Assurance in Higher Education) – підтримка якості вищої освіти (як системи, процесу, результату) на рівні, що відповідає встановленим нормам та стандартам, узгодженим державним, суспільним й особистим інтересам і вимогам, постійно аналізується та безперервно вдосконалюється.

Система внутрішнього забезпечення якості освіти (СВЗЯО) – сукупність політик та відповідних процедур забезпечення якості освітньої діяльності, стандартів для програм, що реалізуються, і кваліфікацій, що присвоюються. Вона є складником системи забезпечення якості вищої освіти в Україні.

Самооцінка науково-освітнього закладу – процес двосторонньої чи сегментної оцінки діяльності науково-освітнього закладу за власною ініціативою, що дозволяє отримати інформаційну базу для подальшого поліпшення освітньої діяльності.

Система моніторингу якості освіти – постійне відслідковування освітнього процесу з метою виявлення й оцінювання проміжних результатів, факторів, які на них вплинули, а також прийняття та реалізації управлінського рішення щодо регулювання і корекції освітнього процесу.

Контроль якості вищої освіти – процес оцінювання якості, який сфокусований на вимірюванні якості закладу вищої освіти або освітньої програми. Включає певний набір методів, процедур, інструментів, що розроблені та використовуються для визначення відповідності реальної якості встановленим стандартам.

Процедура забезпечення якості – встановлений порядок проведення відповідних заходів щодо забезпечення якості освіти та послідовність виконання таких заходів упорядкованих за часовою характеристикою.

Захід з забезпечення якості – логічно упорядкована низка дій, основною метою яких є досягнення визначеного результату.

Індикатор – орієнтований показник, який надає змогу певною мірою визначити (виміряти) забезпечення якості освіти (якісні та кількісні характеристики) та відображає її зміну у динаміці.

1.4. Принципи побудови системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості освіти Інституту розроблено на основі таких принципів:

– система забезпечення якості третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти формується відповідно до європейських та національних стандартів якості вищої освіти;

– автономності Інституту – забезпечення якості здійснюється шляхом самостійного, незалежного і відповідального прийняття рішень стосовно добору процедур, методів, засобів, інструментів для визначення стану та поліпшення якості;

– системності в управлінні якістю освітнього процесу та неперервності підвищення якості освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії;

– комплексності в управлінні процесом контролю якості освітньої діяльності;

– систематичності у здійсненні моніторингових процедур із забезпечення якості освітньо-наукової програми;

– впровадження міжнародних освітніх програм, навчальних планів, методичних рекомендацій та інтерактивних технологій навчання, створення та відкриття нових курсів для підготовки фахівців відповідно до вимог Європейського освітнього простору;

– впровадження в освітній процес сучасних інформаційних, комунікаційних технологій;

– постійного вдосконалення матеріально-технічного забезпечення освітньо-наукового процесу;

– адекватності – забезпечення якості враховує потреби, очікування та участь у розробці процедур аспірантів, роботодавців та суспільства;

– академічної доброчесності – забезпечення якості ґрунтується на дотриманні сукупності етичних принципів та визначених законом України «Про освіту» правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу з метою забезпечення довіри до результатів навчання;

– академічної культури - забезпечення якості здійснюється згідно з засадами академічної культури викладачів та аспірантів;

– вимірюваності – забезпечення якості ґрунтується на кваліметричній основі, здійсненні моніторингових процедур;

– відкритості – забезпечення якості супроводжується висвітленням інформації щодо процесів та результатів, залученням зацікавлених осіб.

– відповідальності – Інститут народознавства НАН України несе первинну відповідальність за якість вищої освіти, що ним надається;

– гнучкості та адаптивності – забезпечення якості передбачає можливості динамічних та своєчасних змін навчально-методичної бази, технологій навчання відповідно до світових тенденцій розвитку освіти та науки, а також адаптації до потреб сучасного ринку праці.

2. СТРУКТУРА СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ.

Структура та рівні системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості освіти передбачає відділівський та інститутський рівень, залучення відповідальних за цей напрям

роботи підрозділів.

2.1. Інститутський рівень організації та контролю

2.1.1. Інститутський рівень контролю за якістю освіти здійснюється Вченою радою Інституту та Комісією з питань забезпечення якості освітньо-наукової діяльності.

2.1.2. Основні завдання Комісії з питань забезпечення якості освітньо-наукової діяльності Інституту закріплені у відповідному положенні.

2.1.3. До повноважень Вченої ради Інституту у сфері забезпечення та контролю якості освіти належить:

- визначення стратегії і перспективних напрямків розвитку освітньої, наукової та інноваційної діяльності Інституту;

- визначення системи та затвердження процедури внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;

- проведення оцінки освітньої та науково-педагогічної діяльності структурних підрозділів;

- розгляд питань, пов'язаних з якістю освітньої діяльності на відділах не менше ніж один раз на рік;

- затвердження освітніх програм та навчальних планів для кожного рівня вищої освіти та спеціальності;

- ухвалення рішень з питань організації освітнього процесу.

2.1.4. Робочим органом Вченої ради Інституту, відповідальним за організацію, забезпечення та контроль СВЗЯО є Комісія з питань забезпечення якості освітньо-наукової діяльності Інституту (далі – Комісія).

2.1.5. Забезпечення якості освіти на інститутському рівні реалізується шляхом:

- здійснення ефективного управління освітнім процесом з використанням інформаційних систем (у перспективі єдиної внутрішньої інформаційно-управлінської системи);

- здійснення систематичних планових та позапланових перевірок відділів;

- забезпечення звітності керівників всіх структурних підрозділів, причетних до формування якості освітньої діяльності;

- організація та підтримка взаємного контролю за якістю освітньої діяльності (дотримання графіку відкритих занять, відбору лекторів, стимулювання кращих);

- забезпечення підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, у тому числі – організація закордонних стажувань;

- рейтингування викладачів;

- забезпечення ефективною системою запобігання та виявлення плагіату в наукових працях аспірантів / співробітників Інституту;

- інформаційне та навчально-методичне забезпечення навчального процесу;

2.2. Відділівський рівень організації та контролю

2.2.1. Відділівський рівень організації та контролю за якістю вищої освіти

реалізується завідувачами відділів та науково-педагогічними працівниками.

2.2.2. Забезпечення якості на відділівському рівні реалізується шляхом:

- формування освітніх програм, структурно-логічних схем, навчальних та робочих навчальних планів за спеціальностями;
- участь у процесах ліцензування й акредитації;
- перевірка якості організації освітнього процесу відділами, якості навчально-методичного забезпечення;
- відвідування відкритих занять;
- організація звітів завідувачів відділів на вченій раді Інституту не менше одного разу за навчальний рік;
- організація та проведення контрольних заходів, у тому числі підсумкового контролю тощо;
- контроль за наявністю необхідних ресурсів для організації освітнього процесу за кожною освітньою програмою;
- збір відомостей та укладання звітності за результатами проведених контрольних заходів;

2.2.3. У межах відділівського рівня організації та контролю завідувачі відділів здійснюють:

- забезпечення організації освітнього процесу на відділі;
- контроль за виконанням навчальних планів і програм навчальних дисциплін графіку навчального процесу, розкладу занять;
- контроль за якістю викладання навчальних дисциплін;
- контроль за виконанням індивідуальних планів викладачів;
- забезпечення формування та реалізації освітніх програм (наявність методичного забезпечення, засобів інформування про ресурси, співпраця з бібліотеками, тощо);
- забезпечення виконання організаційно-розпорядчих документів;
- забезпечення проведення внутрішніх та зовнішніх заходів контролю та моніторингу якості освітньої діяльності.

2.3. Повноваження та функції Комісії з питань забезпечення якості освітньо-наукової діяльності:

2.3.1. Розробка та впровадження заходів щодо освітньої діяльності, забезпечення її відповідності сучасному рівню розвитку освіти, науки, потребам ринку, вимогам законодавства;

2.3.2. Системний та комплексний аналіз змісту освіти відповідно до Ліцензійних вимог;

2.3.3. Аналіз європейських стандартів та міжнародного досвіду у сфері забезпечення якості освіти і впровадження найкращих практик в Інституті;

2.3.4. Здійснення аналізу складових системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти на основі результатів опитувань працівників, рейтингу викладачів та індексу науково-педагогічного потенціалу відділів;

2.3.5. Аналіз та узагальнення стану організації навчальної та методичної роботи відділів;

2.3.6. Формування пропозицій щодо удосконалення системи забезпечення

якості підготовки фахівців на основі аналізу;

2.3.7. Підтримка процедур, що забезпечують принципи академічної доброчесності;

2.3.8. Координація організації підвищення кваліфікації (професійний розвиток) викладачів;

2.3.9. Координація діяльності структурних підрозділів в частині забезпечення якості освіти;

2.3.10. Координація підготовки звітів самоаналізу чи інших процедур пов'язаних з акредитацією освітніх програм, іншими процедурами зовнішнього забезпечення якості, підтвердження статусів Інституту;

2.3.11. Участь у розробці політики внутрішньої системи забезпечення якості освіти та нормативно-правової бази;

2.3.12. Розробка методичних матеріалів та рекомендацій щодо навчальних планів, освітніх програм, робочих програм відповідно до вимог закону та з урахуванням потреб ринку праці;

2.3.13. Розробка нормативних документів з навчально-методичної роботи, на основі стандартів вищої освіти методичних рекомендацій щодо формування варіативної частини освітніх програм;

2.3.14. Розробка методичних рекомендацій щодо організації Екзаменаційної комісії, організація її роботи в Інституті та відповідний контроль;

2.3.15. Розробка методичних рекомендацій щодо формування робочого графіку освітнього процесу на відповідний навчальний рік (в т.ч. екзамени), організація формування робочого графіку;

2.3.16. Аналіз та узагальнення стану організації навчальної та методичної роботи відділів шляхом перевірки виконання навчальних планів, робочих програм, освітніх програм;

2.3.17. Розробка методичних рекомендацій щодо порядку видачі документів про освіту, контроль за їх видачою;

2.3.18. Участь у розробці політики внутрішньої системи забезпечення якості освіти та нормативно-правової бази;

2.3.19. Організація формування педагогічного навантаження та його перевірка;

2.3.20. Ведення реєстру штатів науково-педагогічних працівників, педагогічних працівників;

2.3.21. Ведення реєстру аудиторного фонду;

2.3.22. Організація складання розкладу занять, здійснення контролю за його виконанням;

2.3.23. Організація підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників та організація проведення стажування;

2.3.24. Залучення зовнішніх стейкхолдерів (регламентація їх участі) до проведення оцінювання;

2.3.25. Моніторинг юридичного, навчально-методичного, кадрового, матеріально-технічного, інформаційного забезпечення провадження освітньої діяльності відповідно до Ліцензійних умов та державних вимог з акредитації;

2.3.26. Контроль за щорічним оцінюванням здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників науково-освітнього закладу та контроль за оприлюдненням результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та у будь-який інший спосіб;

2.3.27. Аналіз забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації відділами;

2.3.28. Аналіз проведених анкетувань (опитувань) на загальноінститутському рівні та допомога відділам в аналізі даних проведених анкетувань (опитувань);

2.3.29. Забезпечення безперебійного функціонування он-лайн інформаційних систем для управління освітнім процесом, веб-ресурсів Інституту;

2.3.30. Загальний моніторинг та оцінювання якості умов провадження освітньої діяльності (зовнішнього контексту, ресурсів та науково-освітнього середовища Інституту), аналіз стану якості освітньої діяльності Інституту: визначення вимог до системи забезпечення якості вищої освіти у цілому та до її окремих складників; формування критеріїв оцінювання якості освітньої діяльності, координація проведення внутрішніх аудитів якості освітньої діяльності, формування єдиної бази даних щодо результатів моніторингу якості освітньої діяльності;

2.3.31. Участь у стратегічному плануванні постійного покращення якості вищої освіти в Інституті;

2.3.32. Контроль та організація за внесенням у ЄДЕБО інформації щодо:

– основних даних Інституту;

– кадрового забезпечення освітніх програм відповідних спеціальностей;

– матеріально-технічного забезпечення освітніх програм відповідних спеціальностей;

– організація збору інформації для підготовки документів про вищу освіту;

2.3.33. Формування Форми державного спостереження № 2-ЗНК «Звіт Інститут»;

2.3.34. Забезпечення інформування про існуючі програми обміну (міжнародні проекти) для аспірантів та науково-педагогічних працівників;

2.3.35. Організація та проведення відбору учасників академічної мобільності у рамках міжнародних проектів;

2.3.36. Надання інформації про діяльність Інституту, включаючи критерії відбору на навчання; заплановані результати навчання за програмами; процедури навчання, викладання та оцінювання, що використовуються; а також інформацію щодо працевлаштування випускників.

2.4. Повноваження та функції Приймальної комісії:

2.4.1. Розробка прозорих процедур (політики) та критеріїв зарахування;

2.4.2. Забезпечення дотримання процедур зарахування, навчання, визнання кваліфікацій.

2.5. Повноваження та функції Наукової бібліотеки:

2.5.1. Моніторинг та оновлення періодичних видань та навчальної літератури (вітчизняні та закордонні);

2.5.2. Ведення інститутського репозитарію публікацій для впорядкування та постійного доступу до навчально-методичних, наукових та навчальних матеріалів;

2.5.3. Забезпечення доступу до баз даних вітчизняних та закордонних періодичних видань.